

Wet modernisering waterschapsbestel

Ingrijpende wijzigingen in bestuur en financiering

Eind juni is de nieuwe Waterschapswet ter goedkeuring aangeboden aan de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel beoogt een ingrijpende wijziging op het gebied van de bestuurssamenstelling, de verkiezingen en de financiering van de waterschappen.

TEKST WILLEM LUCASSEN

"Het wetsvoorstel ligt goed op schema, want het is inderdaad vóór het zomerreces bij de Tweede Kamer ingediend. Inhoudelijk sluit het voorstel goed aan bij de wensen van de waterschappen. Dat is onder meer te danken aan de goede samenwerking met het directoraat-generaal Water en de hoofddirectie Juridische Zaken." Dat zegt Herman Havekes, hoofd afdeling Juridische en Bestuurlijke Zaken van het Uniebureau en namens de Unie van Waterschappen nauw bij de totstandkoming van het wetsvoorstel betrokken.

Het wetsvoorstel beoogt een ingrijpende wijziging van de institutionele structuur van het waterschap op het gebied van de bestuurssamenstelling, de verkiezingen en de financiering. Zowel de bestuurlijke als de financiële structuur van de waterschappen worden al geruime tijd als ingewikkeld en ondoorzichtig ervaren. Ook de waterschappen zelf vinden dat. Diverse maatregelen moeten bijdragen aan verbetering van die situatie. Havekes: "In het wetsvoorstel wordt het waterschapsbestuur nieuwe stijl gevormd door vier categorieën belanghebbenden: ingezetenen, bedrijven, agrariërs en bos- en natuurterreinbeheerders. De categorieën 'gebouwd' en 'pachters' verdwijnen. Ook de omvang van het algemeen bestuur van een waterschap wordt teruggebracht en vastgesteld op minimaal achttien tot maximaal dertig zetels. Daarvan zijn er zeven tot negen bestemd voor de specifieke categorieën bedrijven, agrariërs en natuurterreinbeheerders. Zij krijgen gezamenlijk ook minstens één zetel in het dagelijks bestuur." Volgens Havekes zijn de wijzigingen in de systematiek van de verkiezingen zo mogelijk nog ingrijpender dan die in de bestuurssamen-

stelling. In het wetsvoorstel vinden alleen nog voor de categorie ingezetenen directe verkiezingen plaats. De andere categorieën worden benoemd, niet langer op basis van het personenstelsel maar op grond van het lijstenstelsel. In het nieuwe systeem kan iedere belanghebbende groepering een lijst indienen en aan de verkiezingen meedoen. Havekes: "Daarbij kan je denken aan milieugroeperingen, visverenigingen en bewonersorganisaties. In het voorontwerp was er nog sprake van dat politieke partijen niet onder eigen vlag zouden mogen deelnemen aan de waterschapsverkiezingen. Ook de politieke partijen kunnen nu echter lijsten indienen, wat hen er extra toe zal aanzetten om een duidelijke visie op het regionale waterbeheer te ontwikkelen." Het wetsvoorstel dringt met klem aan op het organiseren van landelijke waterschapsverkiezingen, zowel schriftelijk als via internet. Het is de bedoeling dat dit voor het eerst zal gebeuren in het najaar van 2008. Om die doelstelling te halen moet nog wel een AMvB 'verkiezingen' worden opgesteld en zullen de provinciale waterschapsreglementen en de belastingverordeningen van de waterschappen moeten worden aangepast. "De Unie heeft deze uitdaging samen met de waterschappen opgepakt en is daarmee hard aan de slag", aldus Havekes.

Woonplaatsgebonden

Nieuw in het huidige wetsvoorstel is de ingezeteneis, die bepaalt dat een algemeen bestuurslid woonachtig moet zijn in het beheersgebied van het waterschap. Aldus wordt voorkomen dat, zoals bij de laatste verkiezingen gebeurde, iemand zich voor meer waterschappen verkiesbaar kan stellen. Ook nieuw is dat het aantal onverenigbare func-

ties, de zogenaamde incompatibiliteiten, is aangescherpt. Leden van provinciale staten, burgemeesters en wethouders kunnen straks geen deel meer uitmaken van het waterschapsbestuur.

Eenvoudiger

Het voorstel om te komen tot één waterschapsbelasting bleek te hoog gegrepen. Dat komt volgens Havekes aan de ene kant omdat voor de essentiële waterschapstaken - droge voeten en schoon water - met verschillende heffingsgrondslagen en -maatstaven moet worden gewerkt. Aan de andere kant is een nieuw financieringssysteem dat zowel rechtvaardig is als effectief en efficiënt, eenvoudig en fiscaal-juridisch onkwetsbaar en ook nog eens neutraal qua lastenverschuiving, simpelweg een utopie. In het wetsvoorstel blijft de mogelijkheid van classificatie uitgesloten. Voor elke speciaal genoemde situatie is wel tariefdifferentiatie mogelijk (buitendijkse gebieden, bemalen-onbemalen gebieden en glasopstanden). Niettemin is het nieuwe systeem een stuk eenvoudiger dan wat we nu kennen. Havekes: "Ik ben van mening dat we na het aanvankelijke voorontwerp een stevige stap vooruit hebben gezet. Zaak is nu de vaart erin te houden. De val van het kabinet Balkenende II betekent echter een vervelende complicatie. Aangezien de hoofdlijnen van de modernisering twee jaar terug in het kader van de IBO-discussie al uitgebreid met de Tweede Kamer zijn besproken, is er veel voor te zeggen het wetsvoorstel met voorrang te behandelen. Ook met het oog op de voorbereiding van de landelijke verkiezingen van najaar 2008 moet verder uitstel zoveel mogelijk worden vermeden." Havekes vertrouwt er graag op dat kabinet en Tweede Kamer gevoelig voor deze overwegingen blijken te zijn. Er wordt immers al de nodige jaren over de modernisering van het waterschapsbestel gesproken. Die moet er nu maar van komen.